

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 6. mars 2009
Vår ref: 343/3900/09 ED/hs

Høringsuttalelse: Forslag om endring av helsepersonelloven § 53 om spesialistgodkjenning av helsepersonell.

Det vises til departementets høringsbrev av 23.01.2009 og høringsnotat med forslag til endring av helsepersonelloven § 53, slik at Helsedirektoratets adgang til å delegere godkjenningsmyndighet til private yrkesorganisasjoner når det gjelder offentlig spesialistgodkjenning av helsepersonell, opphører.

Innledning

Departementets høringsnotat signaliserer at andre helseprofesjoners ikke offentlige spesialistutdanninger vil bli sett på ved en senere anledning. Det er utgangspunktet for vårt hørings svar.

De forhold vi påpeker her tar likevel bare utgangspunkt i den avgrensede problemstillingen som omhandler forslaget til lovendring av delegasjon av godkjenningsmyndigheten. Vi forventer at det vil bli foretatt ytterligere høringsrunder om eventuelle konkrete forslag til endring av andre sider ved spesialistordningene i helsevesenet på et senere tidspunkt. Det vil da bli mulig å kommentere på spesifikke endringer som departementet måtte ønske.

Generelle kommentarer til høringsnotatet og lovforslag

Norsk Psykologforening støtter i prinsippet at spesialistgodkjenning bør utøves av myndighetene i samarbeid med profesjonsforeningene, representanter for brukerne og arbeidsgiverne.

Kvalitet er sentralt i arbeidet med å bygge opp, utvikle og drifte en spesialistutdanning. For å sikre kvaliteten er habilitet viktig. Spesialistutdanningen bør ha konkrete og spesifiserte kvalitetskrav i alle ledd slik at en godkjenningsinstans har innsyn i hva spesialistkandidaten har ervervet av kompetanse. Det er også viktig at spesialistutdanningene til enhver tid svarer på myndighetskrav og samfunnets behov for spesialisttjenester. Godkjenningsinstansen bør ha som oppgave å bekrefte at ordningen tilfredsstillende oppfyller samfunnets krav til spesialisten og å gi spesialisten en offentlig godkjenning. Det er rimelig at samfunnet tar ansvaret for den godkjenningen.

Fagforening og faglig forening

I høringsnotatet står det ”De private yrkesorganisasjonenes sammenblanding av å være faglig premissleverandør og fagforening kan i ulike sammenhenger være uheldige.” s.5. Vi forstår at høringsnotatet søker å adressere en opplevelse departementet har av Legeforeningens rolle, samtidig som denne typen prinsipielle utsagn likevel fremsettes om yrkesorganisasjoner generelt. Norsk Psykologforening er skeptisk til at man fra myndighetenes side vurderer profesjonsforeninger generelt som uegnet til å ha ansvar for spesialistutdanninger. Dette mener vi står i kontrast til det faktum at flere store profesjonsforeninger, inkludert Psykologforeningen, har hatt ansvar for slike utdanninger i lang tid. Norsk Psykologforening har utviklet og forvaltet spesialistutdanningen for psykologer i 50 år.

Gjennom Lov om Psykisk helsevern har Stortinget fastslått at dette videreutdanningstilbudet har en kvalitet som gjør at psykologspesialister er nødvendige for at man lovlig skal kunne drive en institusjon som vedtar tvang i psykisk helsevern. Brukerorganisasjonene var, da Lov om Psykisk helsevern ble vedtatt i Stortinget, pådrivere for at psykologspesialister skulle være obligatoriske i denne tjenesten.

Høringsnotatet går langt i å underkjenne yrkesorganisasjonenes habilitet ved kvalitetssikring av egne medlemmers kompetanse. Departementet viser til at det kan fremstå som uheldig at man har en dobbeltrolle både som faglig premissleverandør og fagforening. Men helseprofesjonsforeningene har en lang, vedvarende og meget overbevisende tradisjon som faglige foreninger. Den faglige forankringen er fundamental i disse organisasjonenes virksomhet, og det er denne som forklarer den helt avgjørende evnen til å mobilisere fagmiljøer og ressurser.

Psykologforeningen har alltid hatt som et hovedmål å bidra til utvikling av faget og spre psykologisk kunnskap i samfunnet. Ref: Lover for Norsk Psykologforening §1. Departementet synes ensidig å fokusere på organisasjonenes rolle som fagforening, og neglisjere rollen som faglig forening. De to rollene er helt grunnleggende i Norsk Psykologforening. Det eksisterer separate strukturer i organisasjonen som skal ivareta fagforenings- og faglige forhold. Norsk Psykologforening kan derfor ikke akseptere departementets virkelighetsbeskrivelse på dette området.

Universitetenes rolle

Høringsnotatet antyder at universitetene vil kunne spille en sentral rolle som leverandør av spesialistutdanning hvis spesialistutdanningen underlegges myndighetene. Dette bygger på en begrenset vektlegging og forståelse av spesialistutdanningens hensikt som primært er utvikling av spesialistens handlingsrefleksjon og praksisteori, praktiske kompetanse og ferdigheter. Universitetenes primære rolle og repertoar er å tilby akademisk utdanning. Ref: Universitets og høyskolelovens § 1-3.

Universitets og høyskoleloven viser at høyere utdanningsinstitusjoners virksomhet skiller seg fra Norsk Psykologforenings virksomhet på flere områder.

Dette bekreftes også når universitetene beskriver sine forventninger til spesialistutdanningen for oss. De vektlegger da ønske om mer teori, akademia og forskeropplæring i spesialistutdanningen. Dette mener vi viser at universitetene ikke har tatt inn over seg at kliniske spesialistutdanninger må være forankret i klinisk praksis, der psykologene primært er arbeidskraft og ikke studenter. Som profesjonsforening har vi nær kontakt med psykologenes arbeidsplasser. Universitetene har ikke tilsvarende nærhet til arbeidslivet.

Spesialistutdanningen foregår først og fremst på arbeidsplassene og vektlegger det praksisnære og erfaringsbaserte grunnlaget for læring.

Hvordan skal spesialistutdanningen forvaltes?

Høringsnotatet gir få indikasjoner på hvorledes spesialistutdanningen skal forvaltes når myndighetene eventuelt tar større ansvar for utdanningen. Det antydes at den kompetansen og de ressursene som i dag inngår i forvaltning av utdanningen også må anvendes etter en eventuell ansvarsovertagelse fra myndighetenes side. Dette er en antagelse som ikke er forankret hos de aktuelle foreningene. For Norsk Psykologforening er det tvilsomt om og på hvilken måte det betydelige dugnadsarbeidet som utføres av foreningens råd og utvalg vil kunne "overtas" av myndighetene.

Norsk Psykologforenings spesialistutdanning

Psykologforeningens spesialistutdanning består av et integrert program av praksis, veiledning, kurs (teori, praksisteori, refleksjon) og skriftlig arbeid. Det er i dag ikke andre fagmiljøer enn Psykologforeningen som er rustet til å forvalte og administrere spesialistutdanningen av psykologer.

Norsk Psykologforening jobber kontinuerlig med å sikre kvaliteten i spesialistutdanningen. Vi har i dag en utvalgsstruktur som omfatter nesten 100 psykologer som ulønnet er involvert i dette arbeidet. Vi arbeider med å sikre enda tydeligere uavhengighet for godkjenning-innstansen i vår spesialistutdanning. Blant annet vil det søkes å legge til rette for at godkjenning-innstansen vil ha representanter fra brukerne, myndighetene og arbeidsgiverne. Dette vil tydeliggjøre forskjellen på bestiller, utfører og godkjenning-myndighet i ordningen.

Vi mener dette vil ivareta det departementet er opptatt av å adressere med sine varslede tiltak i det fremlagte høringsnotatet, og imøteser en dialog med departementet og direktoratet for å sikre at vår spesialistutdanning kan videreføres med utgangspunkt i dagens ordning.

Med vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President